

Norge takker dere

Taler

Harald 5

Dato

25 oktober 2014

Sted

Kirkenes Torg

Omstendigheter

70-årsjubileet for frigjøringen av Øst-Finmark

1 Kjære alle sammen -- nordmenn og russere!

Neste vår vil vi feire 70-årsjubileet for frigjøringen av Norge og slutten på den 2.
5 verdenskrig. Men, det var her -- i Finnmark -- at frigjøringen begynte.

Akkurat på denne dagen -- 25. oktober 1944 -- rykket de fremste sovjetiske
avdelinger inn i Kirkenes og befridde de første deler av Norge. Herfra fortsatte
10 de til Tana bru.

De kom til avsvidde byer og nedbrente grender. Men, folk hadde trosset krig og
uår. Fra gruva ikke langt herfra -- der vi skal samles senere i dag -- strømmet folk
15 ut i lyset og hilste sine befriere.

Norge har aldri glemt, og vil aldri glemme, det store bidrag vår russiske nabo
ytet for vår frihet da mest det gjaldt. Mange hundre sovjetiske soldater falt
20 under kampene i Øst-Finnmark høsten 1944. Av de nesten 100.000 sovjetiske
krigsfangene som ble sendt til Norge, døde over 13.000 og hviler i norsk jord.

Vi vil heller aldri glemme hva det sovjetiske folk gjorde for at klokken et halvt
25 år senere skulle ringe over hele Europa, og forkynne at krigens lidelser var over --
at freden igjen kunne senke seg over vårt kontinent.

30 På Vestre gravlund i Oslo står det, som her i Kirkenes, et monument over den sovjetiske soldat. Inskripsjonen på sokkelen er kort. Det står bare: «NORGE TAKKER DERE».

35 Det er tre enkle ord. Men det trengs ikke mer. De rommer det vi følte den gang, og det vi føler her i dag.

Vi ærer minnet om dem som den gang satte sine liv på spill -- sovjetiske soldater,
40 norske soldater, partisaner og motstandsfolk.

Og vi ærer minnet om alle dem som trådte frem fra gruver og skjulesteder -- lokalbefolkningen som hadde holdt ut, og nå kunne ta fatt på gjenreisningen --
45 på å skape et nytt og bedre Norge. Det er en stor glede at flere av dere er med oss i dag.

Når vi er samlet her på Kirkenes torg med statsminister, utenriksminister
50 Lavrov fra Russland, fremtredende medlemmer av regjeringen, parlamenter og regionale og lokale myndigheter -- og alle som er møtt opp -- er det et talende uttrykk for den betydning frigjøringen av Øst-Finnmark inntar i nasjonens liv og historie.

55 Det var også derfor min farfar, Kong Haakon VII, i en egen radiotale til Norge den 26. oktober 1944, uttrykte sin takk og anerkjennelse til det sovjetiske folk. Da de sovjetiske soldater mindre enn et år senere -- 25. september 1945 -- forlot Norge og dro hjem, takket Kongen dem også for hjelp og støtte til befolkningen og sivile, norske myndigheter i en vanskelig tid.

60

I over 1000 år har Norge og Russland levd i fred og godt naboskap. Mellom våre to land har det aldri vært krig. Få naboland kan vise til en slik arv. Den ene gangen krigen kom hit, stod vi sammen.

65

Det er her oppe i nord det norsk-russiske samkvem har sitt mest konkrete uttrykk. Ikke uten grunn er det blitt sagt at Norge og Russland har en felles ledestjerne, Nordstjernen. Her utviklet pomorhandelen seg. Her deler vi en nesten 200 km lang landegrense. I 2026 vil vi feire at avtalen har eksistert i 200 år. Og siden 2010 har vi hatt en avtale som trekker opp den mer enn halvannet tusen kilometer lange grensen til havs.

Klare grenser er et gode. De tjener -- slik vi ser det her i Finnmark -- som en dør til den andre, og ikke som et stengsel. Få steder er dette så tydelig demonstrert som nettopp i Kirkenes, Barents-samarbeidets fødeby og hovedstad.

Vi ønsker at det skal være slik, at nordmenn og russere skal leve side ved side som det sømmer seg gode grannefolk. Vi har nok av oppgaver vi bare kan løse i fellesskap. Derfor er det også så viktig at vi er i stand til å bygge bro over motsetninger, løse problemer og møte de utfordringer som unektelig møter oss i dag.

70 år er gått siden Kirkenes og Øst-Finnmark atter ble fritt. Som liten gutt var det ikke langt fra her at jeg -- sammen med min mor og søstre -- sensommeren 1940 forlot det okkuperte Norge.

Desto større er gleden over å kunne være her i dag. Vi minnes og ærer dem -- russere og nordmenn -- som den gang viet seg til striden for en felles sak. Intet vil kunne bety mer for å hedre arven etter dem, enn om vi også i dag makter å stå sammen i arbeidet for å bygge fred, menneskeverd og rettferd på vårt kontinent. La det være deres budskap til oss -- nå og i fremtiden.

Mange takk.

Kilde
www.kongehuset.no

Emner
2. verdenskrig, Frigjøring, Jubileumstale

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/norge-takker-dere>

110

115

120

125

130

135

140